

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

De profetie van Kajafas

*...dat het ons
nut is, dat een
mens sterve voor
het volk, en het
gehele volk niet
verloren ga.*

(Johannes 11:50)

Het gebeurde in één van de concentratiekampen van Nazi-Duitsland. Er was een gevangene ontsnapt en de Duitsers wilden dat op de anderen wreken. En nadat ze alle gevangen hadden laten aantreden, haalden ze elke tiende man eruit en die schoten ze ter plekke neer. En in die rij stond ook een jongen. En hij stond te snikken van angst en verdriet, want hij had uitgeteld dat ook hij nummer 10 zou zijn. Naast hem stond een oude rabbijn. En toen de Duitsers even niet keken, verwisselde hij snel van plaats met die jongen. En hij fluisterde hem toe. Ik heb mijn leven al gehad, mijn jongen, maar jij hebt het nog voor je. En toen de Duitsers kwamen, werd die oude rabbijn eruit gehaald en neergeschoten. En zo stierf die oude man voor die jongen, in zijn plaats.
In nog veel diepere zin heeft de Heere Jezus Zijn leven gegeven. Hij stierf in de plaats van Zijn volk.

In zijn rede voor het Sanhedrin spreekt Kajafas ware woorden. Hij beseft in de verste verte niet wat hij zegt, maar God gebruikt hem om in enkele woorden de kern van het Evangelie onder woorden te brengen. Kajafas verkondigt hier het plaatsvervangende Borgwerk van Christus. Hij zegt ten eerste dat als Christus niet sterft, het volk anders verloren gaat. En dat is een waarheid. Het volk is verloren. In de diepe Bijbelse zin van het woord. Het volk, de mens, u en ik, wij zijn van nature mensen die verloren liggen. En als we eeuwig verloren gaan, dan zullen wij de Heere niets ongerijmds kunnen toeschrijven. Want wij hebben God op het hoogst misdaan. Wij zijn van het heilspoor afgegaan.

We hebben de grote God beledigd en gekrenkt. We hebben de heilige God vertoornd en bedroefd. En daarom moet het volk, daarom moeten wij verloren gaan. Drukt dat weleens op ons hart? Ben jij daar weleens mee bezig? Als dat echt gaat wegen, dan praat je daar niet makkelijk over. En dan preek je daar ook niet makkelijk over. Dan neem je het woord 'hel' niet zo makkelijk op je lippen. En toch moet het. Toch moet het gezegd worden, dat wanneer je zonder Christus zal sterven, dan zul je verloren gaan. Een ontzaglijke werkelijkheid.

Maar dat kan dan ook alleen maar gezegd worden, omdat daartegenover verkondigd mag worden dat er Iemand is die in de plaats van het volk is gestorven. Iemand die ten behoeve van het volk de dood is ingegaan. De vreselijke werkelijkheid van de eeuwige verdoe-men is kan alleen maar worden aangewezen, omdat daartegenover verkondigd mag worden dat er geen verdoemenis is voor degenen die in Christus Jezus zijn. En dat is een heerlijk woord voor verloren mensen. Het is een blijde boodschap voor mensen die beseffen dat ze op weg zijn naar de eeuwige rampzaligheid. En die daar zelf geen verandering in kunnen aanbrengen. Die het zeer ernstig nemen wat psalm 49 zegt: *Hij kan de prijs der ziele, dat rantsoen, aan God in tijd noch eeuwigheid voldoen.* Maar wat nu onmogelijk is bij mensen, dat is mogelijk bij God. God heeft Zelf het Middel gegeven. Hij heeft Zijn eniggeboren Zoon gegeven, opdat een iegelijk

die in Hem gelooft niet zou verderven, maar eeuwig zou leven. En de Heere heeft de donkere woorden van Kajafas herhaald en daar een gouden bedoeling aan gegeven. *Het is nut dat één Mens sterve, opdat niet heel het volk verloren ga.* Al in de stilte van de eeuwigheid hebben deze woorden geklonken. In datgene wat wel de Raad des Vredes wordt genoemd. Waarin de Vader heeft gevraagd: *Wie zal er met Zijn hart Borg zijn?* Toen heeft God de Zoon Zich bereid verklaard. *Ik kom o God om Uw wil te doen.* En wat was de wil van God? *De ziel die zondigt zal sterven.* Toen heeft de Zoon Zich bereid verklaard om te lijden en te sterven in de plaats van Zijn volk, dat Hem door de Vader was gegeven.

Misschien zegt iemand: 'Daar heb je het nu weer. Christus is gestorven voor Zijn volk. Maar ik durf niet te zeggen dat ik daar bij hoor. Dus dan Christus ook niet voor mij gestorven'. Ja, Christus is gestorven voor Zijn volk. En niet voor alle mensen. Dat kunnen we op grond van de Schrift niet zeggen. Maar de vraag is: wie behoren er tot Gods volk? En hoe zijn ze er achter gekomen dat ze Gods volk zijn? Wel dat gaat in de weg zoals ons dat in het boek Hosea wordt beschreven. Waarin de Heere het volk bekend maakt met hun zonden. En waarin Hij tegen hen zegt: u bent *Lo-Ammi*. Niet Mijn volk. Het gaat in de weg van de verloren zoon. Die tot zichzelf kwam en zichzelf ging aanklagen: *ik ben niet waardig om uw zoon genaamd te worden.* En zo werkt de Heere Zijn genade in een mens. Zijn eerste

*Het volk is
verloren.
In de diepe
Bijbelse zin
van het
woord.*

boodschap in een mensenhart is niet dat je tot Zijn volk behoort en dat je naar de hemel gaat. Nee, de Heere zendt Zijn Geest en Die gaat ons overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Die Geest leert een mens buigen onder

het recht van God. Gods volk, dat bestaat uit mensen die zichzelf op grond van Gods heilig recht er buiten moeten plaatsen en die alleen door vrije soevereine genade behouden kunnen worden. En voor die mensen krijgt het sterven

van Christus waarde. Voor schuldigen. Voor zondaren. *Nooddruf-
tigen zal Hij verschonen; aan armen, uit
gená, Zijn hulpe ter verlossing tonen;
Hij slaat hun zielen gá.*

M.A. Kempeneers

Ambtelijke praktijk

DL I, art. 4

Reactie op de boodschap

*Velen wensen
ook een
prediking die
past in onze
levenshouding,
in het raam
van ons leven.*

Getrouwheid

Regelmatig wordt er gesproken of geschreven over de Bijbelvertaling. Op zich is dat geen verkeerde zaak. Tenminste als het gaat om het principe. Het beste is niet goed genoeg. De vertaling uit de grondtekst staat daar niet los van alsook niet het gebruik van de bronnen. De verstaanbaarheid mag niet voorbij gezien worden. Echter niets mag geschieden ten koste van de grondgedachte in de oorspronkelijke taal. Er zijn kernbegrippen die moeten blijven staan. Vervanging van kernbegrippen leidt tot verzwakking of zelfs tot verdwijning. Er behoort ook nimmer vergeten te worden dat de

tekst niet losstaat van de grondtekst. 'Dit staat er' dient in de prediking te domineren. Zowel voor de prediker als voor de gemeente. Gaat het over de tekstkeuze, dan behoort die niet eenzijdig te zijn. Het mag niet zo zijn dat er maar één kant van de zaak wordt belicht. Het mag ook niet zo zijn dat de behoefte van de aanwezigen van doorslaggevende betekenis is. Een heel belangrijke vraag in onze tijd is niet alleen de vraag naar de duidelijkheid, maar de vraag wat de preek biedt voor het leven van elke dag. Wat kan ik er mee doen. Het lijkt de hoofdvraag te zijn of te worden. Velen wensen ook een prediking die past in

onze levenshouding, in het raam van ons leven. De liefde tot Jezus wordt niet getemperd door het samenleven. Die liefde dient door de prediking gevoed te worden. Op zich is het laatste waar. Maar in welk kader staat dit. De liefde staat niet los van de bekering tot God en het geloof in Jezus Christus. Dit nu is een blijvende spits voor de prediking. In het boek Handelingen wordt daar duidelijk op gewezen. In het ontroerend uur van afscheid heeft Paulus benadrukt tegenover de ouderlingen (Hand. 20) dat hij getrouw is geweest in prediking en pastoraat. In het openbaar en in de huizen. Met overtuiging heeft hij tot Joden en Grieken, dus heidenen, betuigd de bekering tot God en het geloof in Jezus Christus. Hij verzuimde de opdracht van zijn Meester niet (Lukas 24:47). Hij bracht geen aangepaste prediking, hij bracht een duidelijke prediking, in geen enkel opzicht werd de inhoud van Gods Woord te kort gedaan. Dit is een vaste stelregel voor de prediking. Als dit wordt geponoerd, dan komen de tongen los. Vanaf de preekstoel of vanuit de gemeente. Er mag echter niet vergeten worden dat in de Bijbelse begrippen bekering en geloof werking zit, leven zit. We kunnen een vergelijking maken met een vruchtboom. In bloesem en vrucht wordt duidelijk gezien dat er sprake is van een vruchtboom. Tevens geeft die boom veel eetbaars. De spreuk is: fruit is gezond. Tijdens Zijn onderwijs zei Jezus: een goede boom brengt goede vruchten voort

AvH

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad treft u een meditatie aan over Joh. 11:50 van ds. M.A. Kempeneers "De profetie van Kajafas." Ds. Tanis schrijft over DL I art. 4 "Reactie op de boodschap." Ds. P. Roos legt de vinger bij allerlei verontrustende ontwikkelingen onder de titel "Antichristelijk." Ds. M.A. Kempeneers vervolgt zijn serie over het boek Daniël. Ds. Hoefnagel schrijft over de begrafenis. Ook treft u een bijdrage aan over Abraham Hellenbroek "Treurenden zalig gesproken." Van de hand van Ds. K. ten Klooster een vijfde artikel over Wet en Evangelie.

Biddag voor gewas en arbeid

Woensdag 13 maart D.V. wordt de jaarlijkse biddag voor gewas en arbeid gehouden. We zijn in alle dingen afhankelijk van de Heere. Het leve in ons hart wat we lezen in Psalm 4:7b 'Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE.'

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. dinsdag 19 maart 2013 verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 7 maart.

(Matth. 7:17). In de belijdenisgeschriften wordt die uitwerking ook getekend en beleden.

Toorn

Om nu te komen tot bekering en geloof zendt God goedertierenlijk verkondigers. De prediking is onmisbaar, want het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het gepredikte Woord van God (Rom. 10:14 en 15). De reactie op de zeer blijde boodschap is tweërlei. De volharding van het ongeloof laat zien het blijven van de toorn van God. Die werkelijkheid is ontleend aan de Schrift (Joh. 3:36). De toorn van God blijft op de ongelovige. Die toorn komt niet slechts op hem of haar in het eindgericht. Het heden spreekt van die werkelijkheid. In de Heilige Schrift staat dat de toorn van God ligt op alle mensen. In het paradijs is de toorn van God ontbrand. Inherent zijn ongelovigheid en ongehoorzaamheid. Met insluiting van zichzelf heeft Paulus gezegd (Ef. 2:3): wij waren van nature kinderen des toorns gelijk de anderen. De Adamsstaat wordt door niets veranderd, maar wel wordt in de Adamsstaat de zeer blijde boodschap gehoord. De grond hiervan ligt in de heilszaak dat God Zijn rechtvaardigheid en barmhartigheid in Christus bewezen heeft (art. 20 Ned. Gel. Bel.). Welk een verkondiging tegenover een ontzettende werkelijkheid. Kind van de toorn te zijn. De tongen kunnen los komen. Ontzettend is het. Niemand wil het van harte onderschrijven en zo belijden dat hij of zij een kind van de toorn is. Psalm 51 en ook Psalm 32 worden

toegepast op bepaalde levensomstandigheden en niet op aller staat voor God. De Heilige Geest brengt echter tot het belijden kind van de toorn te zijn. Zondag 5 blijft ook nu nog werkelijkheid. De belijdenis wordt gekend: ik ben Uw gramschap dubbel waardig.

Verlossing

De zeer blijde boodschap wordt nu een zeer blijde boodschap in de beleving. Gelijk Paulus belijdt: Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken (1 Tim. 1:15). Er is een Zaligmaker. Ook voor mij! Het Evangelie wordt met blijdschap aangenomen. Als een kostbaar en rijk geschenk. Op het aannemen volgt het omhelzen (art. 4). In de omgangstaal is dit een teken van liefde en verbondenheid. Het Bijbelse woord vertolkt bijzonder de persoonlijke blijdschap. Het is een uiting van een zich één weten met hem of haar. In art. 4 wordt gewezen op Jezus Christus als Zaligmaker. Er is een hartelijke band aan Hem. Een verbintenis voor heel het leven. Als het nu gaat over het aannemen of omhelzen worden twee kenmerken gegeven. De geloofsdaden worden gedaan door een waarachtig en levend geloof. Hierin is aansluiting in wat we lezen in zondag 7 van de Heidelbergse Catechismus: vertrouwend kennen en kennend vertrouwen. Met heel het hart. Met heel de persoon. Op het aannemen en het omhelzen volgt waarvan de blijde boodschap spreekt. Men wordt door de Zaligmaker van de toorn van

God en het verderf verlost. Nu wil dat niet zeggen dat men vanwege eigen levenshouding verlost wordt en zo het eeuwige leven geschonken wordt. Zo is het niet. Het is bij de Heere niet 'om' maar wel 'op'. Laten we letten op het gebruik van de werkwoorden. Ze staan in de tegenwoordige tijd. Er vindt een daad van en door de Heere plaats. Een daad voor het heden en voor de toekomst. De ontkenning van de daden des Heeren is tegen de Schrift en de belijdenis. Het komt niet alleen aan op het geloof in het kruis. De kruisverdienste hoort er wel bij. Vrijmaking en schenking zijn ook noodzakelijk. Een beeld daarvan zien we in het gebeuren vanaf half 1944. De bevrijdende legers waren op Europees grondgebied. Ondanks stagnatie ging de verovering door. Dat gebeuren gaf hoop, moed en verwachting. Ook in ons land. Bijzonder in West-Nederland. Dat gedeelte bleef het langste bezet. Op 5 mei kwam de bevrijding. Die vrijmaking leidde tot een leven in vrijheid. Maar wel in gebondenheid aan de grondwet. Dit nu geschiedt ook door de vrijmakende daad van de Zoon (Joh. 8:36). Men gaat ook kennen het beginsel van het leven, leven in eeuwige vrijheid. Duidelijk en rijk is dit verwoord in zondag 22. Niemand worde bekoord door de koorzang: wij zijn zo blij, wij zijn zo blij, want Jezus maakte vrij, zonder dat de kennis van Psalm 32 aanwezig is.

M.C. Tanis

*Het Evangelie
wordt met
blijdschap
aangenomen.
Als een
kostbaar en
rijk geschenk.*

De praktijk der godzaligheid

Wet en Evangelie (5)

Herstel juiste functioneren

Eén van de gebroeders Erskine (Ralph) gebruikt het beeld van naald en draad om de verhouding Wet en Evangelie aan te duiden. De naald van de Wet wordt gevolgd door en maakt plaats voor

de draad van het Evangelie. Zijn broer Ebenezer spreekt van de Wet als een ploeg om de akker van het menselijk hart te doorploegen. Het Evangelie is het goede zaad, dat geworpen wordt in de voor. Hij gebruikt bovendien het

beeld van het mes in de hand van de chirurg: het opent de wond. Het Evangelie daarentegen is de balsem. Vatten we voorafgaande kort samen dan was de stelling dat het Evangelie van de verzoening in en door Christus de heilige

*Het gaat
er niet om
hoe wij
over onszelf
denken of hoe
anderen over
ons denken,
maar wat het
oordeel van
God over ons
is. Hoe wij voor
God staan.*

Wet van God veronderstelt én de overtreding ervan. Het Evangelie wordt dan ook eerst van daaruit verstaan. De Wet werd aan Adam geopenbaard in het paradijs. De Wet niet op stenen tafels, maar geschreven in zijn hart. De Wet gezien als openbaring van het wezen en de wil van God, samengevat in de 10 geboden door God aan Israël gegeven in de woestijn. Alle mensen staan onder de schuldige verplichting van de absolute gehoorzaamheid aan Gods Wet. Daarbij is gewezen op de blijvende kracht en geldigheid van de Wet. Het is en blijft noodzakelijk de Wet van God te verkondigen, voor te houden en in te scherpen. Immers, de Wet is heilig, rechtvaardig en goed, geestelijk en eeuwig. Onze hoogste Leraar en Profet Christus heeft dat Zelf bevestigd toen Hij zei dat Hij niet gekomen was om de Wet te ontbinden, maar te vervullen (Matth. 5:17). Het tot nu toe betoogde wilde benadrukken dat het ook vandaag gaat om de handhaving van de heilige Wet van God. En zeker, wij hebben het Evangelie van Christus te verkondigen. We hebben niet anders te weten (1 Kor. 2: 2). Maar dat Evangelie betekent tegelijk dat het ons niet anders verkondigt dan het herstel van het juiste functioneren van de Wet van God in het leven van de mensen. Het ging ons daarbij nog niet zozeer over de functies van de Wet, niet zozeer over de plaats van de Wet in Gods heilsorde, maar over haar geldigheid. Want met het oog daarop, met het oog op het herstel van dat juiste functioneren ontvangt het Evangelie, als de stralende boodschap van heil en leven, van verzoening en vrede, van de vernieuwing van het leven in en door Christus zijn plaats.

Wettig gebruik

Op dat laatste willen we dan in dit en de volgende artikelen ingaan te weten op de plaats die de Wet inneemt in het leven van de christen. Het gaat om het gebruik, het wettig gebruik van de Wet. Paulus schrijft dat met zoveel woorden aan Timotheus: doch wij weten dat de Wet goed is, zo iemand die wettig gebruikt (1 Tim. 1:8).

John Newton, de slavenhandelaar die predikant werd, merkt op dat onbekendheid met de aard en het doel van de Wet één van de voornaamste oorzaken is van de meeste dwalingen op godsdienstig terrein. En hij vervolgt dat uit deze onbekendheid voortkomt het vertrouwen op onze eigen gerechtigheid. En dat noemt hij de grote bron van onverschilligheid voor het Evangelie van Christus. En dat niet alleen. Ook onzekerheid en onbestemdheid is er een gevolg van. En hij bedoelt daarmee die onzekerheid, waarin velen van diegenen verkeren, die - die zoals Paulus opmerkt - leraars van de Wet willen zijn, maar die niet verstaan wat zij zeggen noch wat zij bevestigen (1 Tim. 1:7). Maar de vraag is dan wanneer de Wet wettig wordt gebruikt. Dat is om te beginnen het geval wanneer zij overtuigt van zonde. Met dat doel werd zij op de Sinai afgekondigd. We lezen dat in Exodus 19 en 20. Hoofdstukken doortrokken van heiligheid en de majesteit van God. Zij kwam bovendien in opdat de misdaad des te meerder zou worden (Rom. 5:20). Niet om de mensen slechter te maken maar om de mens te doen gevoelen hoe zondig hij is. Dat is de eerste functie van de Wet dat zij ons overtuigt van onze zonden en ons ertoe brengt God om hulp te bidden, aldus Calvijn. Zij doet dat door te laten zien wat Gods gerechtigheid is (dwz de gerechtigheid die God welgevallig is). Zij wijst een ieder op de eigen ongerechtigheid, doet hem daarvan zeker zijn, overtuigt hem en veroordeelt hem daarom ten slotte.

Levensvraag

Dus door de Wet is de kennis der zonde (Rom 3:20). We zagen al hoe de apostel Paulus in het eerste hoofdstuk van de Romeinenbrief schrijft dat in het Evangelie de rechtvaardigheid van God wordt geopenbaard uit geloof tot geloof (1:17). Het is de rechtvaardigheid waarmee wij voor het gericht van God kunnen bestaan. Het gaat er niet om hoe wij over onszelf denken of hoe anderen over ons denken, maar wat het oordeel van God over ons is. Hoe wij voor God

staan. Het is de levensvraag: hoe ben ik rechtvaardig voor God! De levensvraag die fundamenteel is, die bepaald niet achterhaald is. De mens, ook de kerkmens is schrikbarend oppervlakkig als hij zich om die vraag niet bekommert. Maar het is mijn indruk dat die vraag niet die plaats heeft in de verkondiging die ze zou moeten hebben. In het klimaat waarin wij ademen zijn immers de situatievragen veel belangrijker geworden en dat werkt door. Maar als die levensvraag niet meer gesteld wordt heeft de verkondiging die weer op te roepen en aan het hart van de mensen te leggen. En dan (uiteraard) niet alleen de vraag, maar ook het antwoord. Het ging en het gaat om de gerechtigheid van Christus. De gerechtigheid die Hij in Zijn kruis, dood en opstanding heeft aangebracht en die ons door God wordt geschonken. De geloofsgerechtigheid ofwel: de rechtvaardiging van de goddeloze door het geloof alleen. Het artikel waarmee de kerk staat of valt. Christus bloed en gerechtigheid, die zijn mijn bruidskleed, die alleen. Of in de woorden van Robert Murray Mc Cheyne: dat ik de waarheid ken zo diep als gewis dat Christus alleen! mijn gerechtigheid is.

Zwijgen

Als Paulus schrijft in hoofdstuk 1:16 en 17 van zijn brief aan de Romeinen over de gerechtigheid van het geloof dan laat hij vanaf vs18 t/m hoofdst 3:20 uitgebreid en nadrukkelijk zien de veroordelende en verdoemende kracht van de Wet als voorbereiding op het bevrijdende Evangelie. Zowel de heidenen, die de Wet niet hebben (nl de geschreven Wet) als de Joden aan wie de Woorden van God zijn vertrouwd, allen zijn onder de zonde. Dat zegt hij in hoofdst 3:9 en hij vervolgt: gelijk geschreven is. En dan citeert hij de Schriften: Psalmen, Spreuken, Jesaja 59 en hij had nog heel wat meer bewijspplaatsen kunnen aanvoeren. Daarom kan zijn conclusie niet anders zijn dan: wij weten nu dat al wat de Wet zegt, zij dat spreekt tot hen die onder de Wet zijn; opdat alle mond

gestopt worde en de hele wereld voor God verdoemelijk zij (Rom. 3:19). De hele wereld, alle mensen. Jood en heiden, vroom of goddeloos, rechtzinnig of niet rechtzinnig. Zwijgen moet de mens. Al is hij nog zo godsdienstig. Iedere uitvlucht en verontschuldiging moet hem worden afgenomen. Wij zullen naar de meest zuivere maatstaf geoordeeld worden dwz naar de maatstaf van de Wet. God slaat daarbij niets over. Zelfs niet de meest ijdele woorden die de wereld niet dan voor kinderspel en tijdverdrijf acht (Matth 12: 36). Onze natuurlijke vervreemding van God ontstaat mede uit onze

mening dat de Wet te strikt is in haar voorschriften, te streng in haar bedreigingen. Daarom schuiven we de Wet weg, brengen tal van argumenten te berde. Maar Paulus zegt: zwijgen. Als we zouden kunnen, zouden we de Wet veranderen. Paulus zegt: zwijgen. De één zegt: ik ben niet zo schuldig als anderen. En hij denkt dat God wel onderscheid zal maken en het goede dat hij denkt te bezitten in rekening zal brengen. Maar Paulus zegt: zwijgen. Weer een ander praat en verklaart zichzelf rechtvaardig. Maar Paulus zegt: zwijgen. Nog weer een ander pleit zichzelf vrij in de zin van: ik heb

toch een formidabele staat van dienst. Is hij kerkelijk zal hij dat niet hardop zeggen, maar toch. Paulus zegt: zwijgen. Deze vooringenomenheid tegen de Wet kan alleen door de krachtige werking van de Heilige Geest worden weggenomen. De mens moet ontwapend worden en beseffen zijn ontzaglijk zware schuld voor God. En dan voor God te staan als een goddeloze, waarbij al onze gewichtdoenerij ineenschrompelt (*wordt vervolgd*).

K. ten Klooster

Kerkelijk actueel

Antichristelijk

Mijn laatste bijdrage in "Bewaar het Pand" vroeg nog om een nadere uitwerking, zodat misverstanden geen ruimte krijgen. Het ging in dat artikel om de plaats van de vrouw in de politiek. Over de positie van de vrouw in de maatschappij kan men verschillend denken, ook binnen de marges van Gods Woord. Deze kwestie vraagt wel nadere doordenking, want ook los van de sgp staat de positie van de vrouw in kerk en maatschappij op de tocht.

Het ging mij echter om iets anders, toen ik vraagtekens zette bij het genomen besluit. Ik wil dat nader toelichten.

Ik ben ongerust over de manier waarop onder ons met de claims van de overheid wordt omgegaan. Ik signaleer te vaak bij velen dat we de overheid onbepaald en onvoorwaardelijk denken te moeten gehoorzamen. Dit verschijnsel zien we bijvoorbeeld in onderwijskringen. Geven we toe aan de verlangens van Den Haag als het om principes gaat, dan gaan christenen steeds meer lijken op weekdieren zonder ruggegraat. Ik heb geprobeerd aan te geven dat we als Gezindte een duidelijk profiel van een christen moeten tonen. Ik bedoel niet: een vuist maken, maar wel: een positie innemen in ons staatkundig bestel. Dat doen we op 't ogenblik nauwelijks of helemaal niet. Wie met de Heere wil leven, houdt zich in liefde aan Zijn wet en geboden. Die geboden zijn uiterst

heilzaam. Deze betamen alle mensen. Christus heeft Zijn discipelen gemaand om Zijn geboden te bewaren. Deze geboden hebben te maken met wat we wel doen en ook met wat we niet doen. Ook dat laatste. Het is veel te snel en te makkelijk gezegd, wat ik vaak hoor en lees, dat Gods volk er voor de wereld is en dat haar roeping in de wereld ligt. Er is niet zoveel Bijbelse grond voor dit apostolaatsdenken. De Heere Jezus heeft geboden om de bewaring van de Zijnen in de wereld. Daar hebben we dan ook de handen aan vol. Als we dat mogen doen, zal de wereld het vanzelf merken. Als er dan drang vanuit de wereld op ons af komt om toe te geven aan de geest van onze tijd, moeten we waakzaam zijn. Gehoorzaamheid aan de overheden moet per geval bezien worden, maar dan wel bij het licht van het Woord. In onderwijskringen hebben meerderen de laatste tijd óók opgeroepen om niet altijd als gehoorzame

onderdanen alles maar te doen wat een kabinet eist. Andere groeperingen doen dat ook niet. Zelfs iemand als van Agt heeft ooit eens gezegd dat christenen in deze tijd moeten tonen dat ze anders zijn dan de wereld. Hij verwoordde dat met andere termen, maar hij bedoelde: christenen van Nederland, toon uw gezicht, kom vrijmoedig uit voor uw opvattingen, verdedig uw zaak! Er zijn er veel meer die vanuit een seculier standpunt toch de kerk hebben uitgedaagd om aan te geven waar zij staat. We zijn, volgens meerderen buiten ons kamp, veel te soft en te onzichtbaar. Gods Woord zegt: Heft uw stem op met macht! Nietsche heeft ooit eens gezegd: Ik neem christenen niet kwalijk dat ze christen zijn, maar wel dat ze het niet zijn. In de eerste dagen van de EO kwam deze omroep vrijmoedig uit voor de christelijke waarden en normen. De mensen van het eerste uur schaamden zich daar niet voor. Dat heeft destijds goed

*De Heere
Jezus heeft
gebeden om de
bewaring van
de Zijnen in de
wereld. Daar
hebben we dan
ook de handen
aan vol.*

Mijn grootste bezwaar is niet dat er een vrouw op de lijst van de sgp zou komen, maar wel tegen het feit dat de overheid zich mengt in deze zaak. Wat is de positie van de vrouw bij de moslims? Daar hoort u niets over.

gewerkt. Helaas kwam er daarna een tijd dat men meer en meer anders ging denken over allerlei principes. Zo hebben we dat ervaren. Datzelfde proces zien we nu gebeuren onder reformatorische christenen, op grote schaal. We zijn per definitie gezagsgetrouw en dat moet ook zo blijven. Maar we zullen hoe dan ook toch in conflict komen met de wetgeving van onze overheid. In die context en vanuit die motieven heb ik gepleit voor een helder standpunt, voor een “Gij geheel anders”.

Men zal zeggen: doe dat niet op dit punt, want deze zaak heeft dat belang niet en is ook zo relevant niet. Dat begrijp ik. Maar de overgangen en wijzigingen onder ons zullen vrijwel nooit direct over de grote hoofdzaken gaan, maar het zal eerder zo zijn dat we telkens weer een (klein) stapje zetten. Op gevaar af dat we zelf deze gang van zaken normaal gaan vinden. Zo gaat het in de kerk, zo gaat het in de maatschappij. Het besluit op zich dat de sgp nam kan een zekere gezindheid aangeven, zoals hierboven geschetst.

Ter toelichting wijs ik op het volgende:

De claim van de overheid werd ingegeven door het Wichman instituut, een groep mensen uit de PvdA. We zijn het er allemaal over eens dat deze actie volkomen onterecht en onbillijk én ondemocratisch was. Ook dat laatste. Als democratie betekenen zou dat we dit standpunt voor een partij niet mogen innemen, dan is de democratie ter ziele. We moeten goed in de gaten hebben dat het hier gaat om een actie tegen de kerk, en feitelijk tegen Gods heerschappij. In wezen hebben we te maken met een antichristelijke gezindheid. We werden immers de laatste tijd met een breed scala van voorstellen geconfronteerd: winkels op zondag open, leerlingenvervoer naar refoscholen afschaffen, een open toelatingsbeleid voor de scholen, homo-onderwijs, enz. Dat hoort allemaal bij elkaar. Het ene besluit is het andere niet. Zo zal de één kunnen leven met de vrouw in de politiek, en een ander zal dit besluit betreuren. Maar

het gaat toch in al die zaken om de afweging of we offeren op het altaar van de goden van deze tijd. Daar zijn wij het allemaal over eens. Mijn grootste bezwaar is niet dat er een vrouw op de lijst van de sgp zou komen, maar wel tegen het feit dat de overheid zich mengt in deze zaak. Wat is de positie van de vrouw bij de moslims? Daar hoort u niets over. Dus pleit ik voor een meer kritische en principiële benadering van wat de overheid beveelt. Dat mis ik in veel gevallen. Soms heerst er zelfs een onderdanigheid, die ingegeven wordt door een zeker en veilig willen stellen van onze verworvenheden. Gelukkig zijn er echter ook, die inzien dat we deze toch zullen verliezen en dat we daarop voorbereid moeten zijn. Zij pleiten ook voor een meer principiële omgang met deze zaken. En natuurlijk ben ik er wel van overtuigd dat het hoofdbestuur dat heeft willen doen. Maar we moeten beseffen dat ook binnen onze partijen en overige organisaties de vervlaking een levensgrote bedreiging is. In dat verband schrok ik erg van de constatering van Janse dat de achterban dit alles groten-deels accepteert. Ik zag daarin aangetoond wat ik zelf al dikwijls tegengekomen ben, namelijk een aanvaarding van de geest van de wereld.

Natuurlijk was ook wel te merken dat ik zelf een mening heb over de inhoud van het besluit. Daar zou ik op andere manieren over willen spreken, maar dat doe ik nu op deze plaats niet verder. Ik heb daar enkele uitweidingen over geschreven op mijn website (nieuws). Naast de zaak die ons tot nu toe bezig hield, zijn er ook veel andere zaken die aandacht vragen. Ik ga even in op enkele items, die op de Haagse agenda staan. Ik noem allereerst de verruiming van de openstelling van de winkels op zondag. In Utrecht zijn de winkels nu altijd op zondag open, terwijl de kleinere middenstand daar niet voor was. Om andere redenen dan wij. Wat in Utrecht gebeurde, zal navolging vinden in veel andere plaatsen. De grote zaken open, terwijl kleinere dan dichtblijven.

Ik denk aan ondernemers uit onze gezindte. Ook aan het personeel, dat 's zondags naar de kerk wil. Hoe gaat zich dit ontwikkelen? Het vraagstuk is ingewikkeld. We zullen niet alleen zien dat de grote supers de kleineren verdringen, maar we gaan ook beleven dat onze Bijbelse uitgangspunten in het gedrang komen. Onze grootgrutters zijn om allerlei redenen geen zegen voor de maatschappij. Ga maar na: in Zweden is vlees uit Holland besmet met een virus, vervolgens blijkt dat de leverancier hier dat vlees betrok uit vijf andere landen. Wat op uw bord komt, heeft al een wereldreis afgelegd. Niemand weet meer wat er in zit. De eenvoudige dorpslager van vroeger (en gelukkig hier en daar ook nog in deze tijd) was makkelijker na te trekken dan onze superslagers. Maar de slager op veel dorpen ziet zich nu nog weer door iets anders bedreigd als hij de winkel dicht wil houden op zondag. Zo rijst voor u op de macht van de antichrist waardoor men niet meer kan kopen en verkopen. Dat manifesteert zich breed op veel meer andere terreinen. Ik meen dat Ds. Pieters heel veel jaren geleden hier al eens op gewezen heeft en opriep om ons te verenigen, ook als het gaat om ons inkoopbeleid. Toen bleek daarna dat de realisering van de landsplannen vertraging opliep. Dat is nu anders. De “denktank” waar anderen over hebben geschreven, zou zich met dit actuele probleem moeten bezig houden. Hoe redden we de christelijke middenstander? Hoe kunnen we meedenken met het winkelpersoneel dat leeft met Gods Woord? Zoals we ook moeten meedenken met onze verpleegkundigen, die ook met een weer ander dilemma zitten? Hier is veel werk voor de RMU. Het gaat er echter ook om dat we preventief en structureel zoeken naar goede alternatieven. Eén daarvan is dat we als consument onze voorkeur tonen voor die zakenmensen die naar Gods Woord willen handelen. Een volgende stap is dan de bezinning voor de winkels, dat we een redelijke prijsstelling tonen. Maar, de dingen zijn zo ingewikkeld geworden (mede door de

achaalvergroting), dat u en ik zo maar niet direct een oplossing zien voor dit vraagstuk. Maar laten we er wel over gaan nadenken. Ik hoop dat we dan met elkaar beginselvast willen zijn en blijven. Zelfs als dat offers zal vragen. Ik begrijp dat dit voor ons allen niet makkelijk is, zeker niet voor hen die toch al moeilijk rond komen. Daarom vraagt deze zaak om doordinking van het probleem. Als één ding maar vast blijft staan dat we niet moeten zwijgen tegen

deze ontbindende krachten. Dat geldt ook voor onze ziekenzorg. Er zijn ziekenhuizen waar ouderen niet meer echt veilig lijken te zijn. Ook dat roept probleemsituaties op. Op welke manier kunnen we hier wegen vinden, waarop onze voet kan gaan. En zo zou ik door kunnen gaan. De maatschappij verandert grondig en drastisch. Over de hele linie van het maatschappelijke gebeuren komen we dan toch uit bij het boek Daniël,

waarin bijna elk hoofdstuk te maken heeft met de positie van de kerk in een antikerkelijke en antichristelijke wereld. De serie daarover van Ds. Kempeneers heeft de hoogste actualiteit. Daniël zocht de tribune's niet, maar deze zochten hem. Zijn heldere uitspraken voor de koningen waren tot zegen en bleken tot zegen, zelfs in Babel.

P. Roos

Voor de jeugd

Daniël voor jongeren

Daniël 1:8

8 *Daniël nu nam voor in zijn hart, dat hij zich niet zou ontreinigen met de stukken van de spijs des konings, noch met den wijn zijns dranks...*

Kennen jullie dit gezegde? 'De weg naar de hel is geplaveid met goede voornemens'. Dat wil zeggen: die weg is betegeld met voornemens. Veel mensen reizen naar de hel, lopend over hun eigen voornemens. Ooit hebben ze voorgenomen om zich te bekeren. Bijvoorbeeld toen ze ernstig ziek werden. Of toen er iets ergs in hun omgeving gebeurde. Ze zouden anders gaan leven, meer uit de Bijbel lezen, enzovoorts. Maar het bleef alleen maar bij voornemens. En zo reizen ze naar het eeuwig verderf. Ondanks al die goede voornemens.

Bij Daniël lezen we ook van voornemens. Daniël nam zich voor om het eten van de koning niet te nemen. Want hij beseftte dat hij geestelijk dan verontreinigd zal worden. Dat is toch wel opmerkelijk. Hij was een jongen van 13, 14 jaar. Dat zo'n jongen vasthield aan datgene wat hem is geleerd vanuit de Bijbel. Ook al waren de verleidingen groot. Dat heerlijke voedsel en alles wat erbij kwam. We kunnen ons het wel voorstellen. Zou jij spruitjes eten en water drinken als je biefstuk kunt krijgen, en patat en een heerlijk glas

Cola erbij? Bovendien, wie zou het zien dat hij het nam? Hij was ver weg van zijn vaderland, ver weg van de tempel, ver weg van zijn ouders. Die zouden het dus nooit kunnen zien. En de Heere zou het ook niet zien, want Die heeft het toch maar toegelaten dat hij hier zat. En dat was toch een duidelijk bewijs dat de Heere hem verlaten heeft? Dus wat had het voor zin om nog langer naar de wetten van de Heere te leven?

En toch zei Daniël: 'Nee!' Dat was nogal wat. Want dat voedsel dat was niet het voedsel van Melzar. Of van Aspenaz. Nee, dat kwam rechtstreeks van Nebukdnezar vandaan. En zo bracht Daniël zichzelf dus in groot gevaar. Want hoe zou de koning reageren als hij hoorde dat zo'n Joods jochie zijn bevel ongehoorzaam zou zijn? Het zou hem zijn leven kunnen gaan kosten. Je ziet, er zijn argumenten genoeg om maar toe te geven en om het voedsel van Nebukadnezar wel te eten.

En dan toch dat voornemen om het niet te doen. Wat is dat geweest? Is dat eigenwijsheid geweest, koppigheid? Was dat iets van zijn karakter wat naar boven kwam? Want zulke mensen heb je. Die hebben een eigenwijs karakter en waar het ook over gaat, of het nu over de problemen in de wereld gaat, of over hun werk, of over hoe

het Nederlands voetbalelftal moet spelen, ze hebben hun mening en die dragen ze uit. En of de mensen nu om hen lachen of zich aan hen ergeren, dat maakt hen allemaal niks uit. En zelfs al kost het hen geld, ze blijven bij hun mening. Zulke mensen zijn er ook in de kerk, en zonder dat ze zelf genade kennen, zijn ze heel standvastig en heel vastberaden. Niet alleen in hun eigen kring, maar ook naar buiten toe. Of dat nu op hun werk is of op de markt, ze zijn vrijmoedig en ze schamen zich niet. Gewoon vanuit hun karakter, vanuit een stuk koppigheid. Is het dat bij Daniël?

Nee, want zo wordt hij ons niet beschreven. Zo kennen we hem niet, als een eigenwijze man. Wat was het dan?

Wel, er staat in de tekst dat Daniël zich had voorgenomen in zijn hart. En daar willen we eens bijilstaan. Want het gaat hier niet om zomaar een voornemen van Daniël. Zoals gezegd, de weg naar de hel is geplaveid met goede voornemens. Mensen nemen zich zo vaak dingen voor, die ze niet kunnen waarmaken, of die ze niet willen waarmaken. Maar bij Daniël was het een voornemen in de vreze des Heeren. Daniëls hart zei 'nee', want het had Gods stem gehoord: 'Mijn zoon, geef Mij uw hart'. Zijn hart zei 'nee' want daar woonde de

Want hoe zou de koning reageren als hij hoorde dat zo'n Joods jochie zijn bevel ongehoorzaam zou zijn?

Weet je wat
het gevaarlijke
is van goede
voornemens?
Dat je voor
je gevoel dat
voornemen
al hebt
uitgevoerd.

Heere met Zijn genade. Jongelui, een kind van God zal niet makkelijk kunnen zondigen. Nee, hij zal het zondigen niet kunnen voorkomen. Daar is de duivel veel te sterk voor. En daar komt nog vlees en wereld bij. Maar hij zal er verdriet van hebben. Vanwege dat voornemen in het hart. En dat voornemen maakt dat er dingen zijn waar een godvrezend mens niet in mee kan. God verbiedt het hem in zijn geweten. Ook als er verleidingen zijn, al zijn ze nog zo mooi en nog zo aantrekkelijk. *Daniël nam zich voor in zijn hart dat hij zich niet zou verontreinigen.*

Laten we het eens eerlijk bij onszelf nagaan. Hoeveel weten we hier van? Ik ben bang dat er maar al teveel zijn die net als Daniël opgevoed zijn bij het Woord. Maar die van dit voornemen van Daniël niet zoveel weten. En die

wél compromissen sluiten. Die wél eten van de tafel des konings. Niet direct met grote stukken. Het begint met een keertje proeven. Maar het wordt steeds meer. En het eten van de tafel van de wereld smaakt lekker! 'De genieting der zonde', zo noemt Hebreëen 11 dat. En het wordt ons in ruime mate aangeboden. Via het internet, het mobieltje, de televisie, de radio enzovoorts. En dan kom je met goede voornemens niet ver. Weet je wat het gevaarlijke is van goede voornemens? Dat je voor je gevoel dat voornemen al hebt uitgevoerd. Een voornemen sust je geweten. Je bent er voor je gevoel al mee bezig. Maar de praktijk laat vaak anders zien. Het voornemen bijvoorbeeld om te stoppen met roken, of om te gaan lijnen. 'Ik begin er volgende week mee'. En tot die tijd ga je er nog mee door. En zo is het ook vaak met de zonde. 'Nog één keer'.

Maar zo houdt het geen stand. Weet je hoe dat komt? Omdat veel voornemens met het *verstand* worden gedaan. Om je geweten te sussen. Maar Daniël nam het zich voor in zijn *hart*. Voor Gods aangezicht. In de vreze des Heeren. Dan weet je van je eigen zwakheid. En van de onmogelijkheid om in eigen kracht met de zonde te breken. En dan is er het gebed: *Gij weet het, onze kracht is klein; de driften veel, en 't hart onrein. Verlos ons uit des bozen macht. Bescherm, en sterk ons door Uw kracht.* Jongelui, ik hoop dat je zo mag leven. Dan mag je erop vertrouwen dat de Heere je in je voornemens bijstaat.

M.A. Kempeneers
makempeneers@klikSAFE.nl

Vragenrubriek

De begrafenis

Ik weet van
een kind
van God die
de kinderen
hebben laten
cremeren!

Het is goed om bij de dag te leren leven. Maar het is ook goed om in bepaalde opzichten maatregelen te nemen voor de toekomst. Vooral met het oog op dingen die zeker eens zullen gebeuren. Eén van die dingen is uw begrafenis. Daarom ben ik blij met het verzoek om iets te schrijven over enige praktische zaken rond de begrafenis. Ik zal proberen er iets van te zeggen.

Omdat wij straks de Heere ontmoeten, is het nodig dat er in ons leven, die wij de genadetijd mogen noemen, orde op zaken gesteld wordt en wij verzoening zoeken met de Heere in het bloed van de Heere Jezus Christus. Vreselijk zal immers de ontdekking zijn straks geen olie in de vaten te hebben en zonder Borg voor God te moeten verschijnen.

Maar als we heengegaan zijn, blijft ons lichaam achter bij onze nabestaanden. Die worden geroepen voor de begrafenis te zorgen.

Gelukkig is daar de goede hulp van de begrafenisondernemer, die de familie in alles de weg wijst. De begrafenis zelf zal zeker plaats vinden. Maar hoe zal het op die begrafenis toegaan?

Als uw man overlijdt, dan weet u in de meeste gevallen vanzelf wat hij gewenst en niet gewenst zou hebben. Toch is het goed in uw leven samen deze dingen te bespreken.

Als u alleen overgebleven bent, is de vraag of uw kinderen echt wel weten in welke geest alles moet plaats vinden. Stel, u hebt één dochter en die leeft al jaren met haar man midden in de wereld. Bent u er dan zeker van dat men niet zal besluiten tot crematie? Ik weet van een kind van God die de kinderen hebben laten cremeren! Hebt u de garantie dat uw eigen voorganger de begrafenis leidt? Bent u ervan overtuigd dat er geen rare dingen op uw graf zullen gebeuren? En hoe zal het gaan met

het opstellen van uw rouwkaart? Ook als u kinderloos sterft moet iemand het gebeuren rond uw begrafenis regelen. Wie zal dat zijn? En weet die persoon hoe u het wilt geregeld hebben?

Ergens in ons land wordt een kerkmens begraven. De dominee heeft zijn toespraak beëindigd en daar treedt een dochter naar voren om een dankwoord uit te spreken. Zij is evangelisch en heeft zich groen en geel geërgerd aan de boodschap. Nu heeft zij de gelegenheid het één en ander recht te zetten en ze maakt er grif gebruik van.

Op een andere plaats wordt een oude man begraven. Zijn kinderen zijn in kerkelijk opzicht halfwassen en zijn kleinkinderen hebben met een spotlach in de rouwdienst gezeten. Zij hebben echter veel van opa gehouden en hebben besloten op zijn graf een stukje op te voeren, waarin het leven van hun grootvader op een ludieke

wijze wordt getekend. Dan is er de begrafenis van een man, die zo uit het volle leven werd weggeroepen. Veel collega's zijn op de begrafenis aanwezig. Zijn chef heeft het woord gevraagd en spreekt de overledene toe, alsof diens gehoor nog volkomen in tact is gebleven. Genoeg voorbeelden gegeven. Kan dit voorkomen worden? Natuurlijk kunnen er ook bij dergelijke gelegenheden altijd onvoorziene dingen gebeuren. Maar in ons leven kunnen we er toch zoveel mogelijk aan doen dat de begrafenis zal verlopen op een manier waarover we ons voor God en de mensen niet hoeven te schamen. U kunt uw wensen op schrift stellen en dat in bewaring geven. U kunt uw familie ervan in kennis stellen. In die, laten we zeggen 'wilsbeschikking' kunt u met name aangeven wat u niet wilt hebben

en wat u wel wilt hebben. Het komt voor dat een rouwdragende familie bij de bespreking van de begrafenis de predikant voor onaangename dingen plaatst. De familie is afgezaakt tot een werelds niveau en wenst een begrafenis met bloemen. Waarom kan er tijdens de begrafenis niet dat en dat lied worden gezongen? De predikant wordt in verlegenheid gebracht, zeker als hem wordt voorgehouden dat een begrafenis puur een familie-aangelegenheid is. Welnu, de overledene had een dergelijke situatie kunnen voorkomen. In bovenstaande gevallen gaat het over de begrafenis van een kerkelijk meelevend iemand, maar waar door allerlei familieomstandigheden het gevaar dreigt dat de begrafenis niet overeenkomstig zijn wil zal verlopen. We moeten gedu-

rende ons leven zoeken dergelijke dingen te voorkomen. Erger wordt het natuurlijk als het de overledene nooit heeft geïnteresseerd hoe alles zal verlopen. Hoewel een begrafenis dan wel een familie-aangelegenheid is, heeft de predikant die de begrafenis moet leiden ook wel het één en ander naar voren te brengen. Ook hij mag zijn eisen stellen. Hij is verantwoording verschuldigd aan zijn kerkenraad, maar bovenal aan de Heere. En als hij dan bijvoorbeeld een toespraak van een collega of familielid op het graf niet kan weigeren, moet hij er op toezien dat hij als dienaar van God de laatste spreker is, zodat Gods Woord het laatste woord heeft. Maar ik kom er nog verder op terug!

K. Hoefnagel

*Zijn chef heeft
het woord
gevraagd en
spreekt de
overledene
toe, alsof
diens gehoor
nog volkomen
in tact is
gebleven.*

Sprekend verleden

Abraham Hellenbroek (12)

Treurenden zalig gesproken

Matth. 5:7

In de inleiding van de preek over bovengenoemde tekst zegt Hellenbroek dat de mens niet alleen voor zichzelf moet leven, maar ook voor een ander. De mens is verplicht zichzelf lief te hebben en ook de naaste lief te hebben als zichzelf. Het is plicht de naaste zoveel als mogelijk te redden uit moeiten en zorgen. We lezen in Matth. 5:7 'Zalig zijn de barmhartigen; want hun zal barmhartigheid geschieden.'

Barmhartigen

Barmhartigen worden zalig gesproken. Barmhartigen kennen medelijden met een ander die in ellende verkeert. Zij worden gedrongen die ander daadwerkelijk te helpen, niet zo nu en dan, maar steeds. Het gaat in de tekst niet over een algemene, natuurlijke barmhartigheid, maar het gaat over barmhartigheid die er

is door genade. Het gaat over gelovigen die door de Heilige Geest tot barmhartigheid worden aangedreven. Barmhartigheid gaat over de geestelijke en lichamelijke welstand van de naaste. De Stoïcijnen (zij beweerden dat een mens boven alle hartstochten verheven moet zijn) vonden het helpen van een mens wel goed, maar wilden hierbij niet van barmhartigheid weten. Maar dat is onjuist. Het gaat over het helpen met de liefde van het hart. We lezen vaak in de Bijbel dat de Heere Jezus met innerlijke ontferming bewogen was. De apostel Paulus schrijft in Coll. 3:12 'doet aan de innerlijke bewegingen der barmhartigheid.' In Romeinen 12:15 lezen we 'weent met de wenenden.' De barmhartige voelt medelijden in het hart en helpt daadwerkelijk. De barmhartige Samaritaan werd met innerlijke ontferming bewogen en ging daadwerkelijk helpen. De barmhartigheid richt zich op

de ellende van de ziel en van het lichaam. Een ziel kan dwalen of onwetend zijn. Zo'n ziel wordt onderwijs gegeven. Een ziel kan onboetvaardig en goddeloos zijn. Dan wendt een barmhartige alles aan tot bekering. Als Gods kind het geestelijk moeilijk heeft probeert een barmhartige te troosten en op te beuren. In lichamelijk opzicht kan er veel ellende zijn. Dan voelt een barmhartige medelijden in het hart en helpt daadwerkelijk, hij bidt voor zulken en bezoekt hen.

Zalig

Zalig kan in het algemeen 'gelukkig' betekenen. Het ziet ook op het geestelijk geluk, hier onvolkomen en eenmaal volmaakt. Barmhartigen zijn gelukkig in de algemene zin. Wie barmhartigheid betoont, zal zelf barmhartigheid onder vinden. Alleen gelovigen kennen echte barmhartigheid, zij zijn dus zalig. Barmhartigheid is een bewijs

*Barmhartigen
kennen
medelijden
met een ander
die in ellende
verkeert.*

Allereerst dient barmhartigheid bewezen te worden aan Gods kinderen, maar ook aan anderen, ook zelfs aan vijanden.

van genade. De eeuwige zaligheid wacht hen. 'Zalig *zijn* de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden.' Letterlijk staat er: 'zij zullen ontfermd worden.' Barmhartigheid zal met barmhartigheid beantwoord worden. Dit zal gebeuren in de tijd of in de eeuwigheid of beide. Barmhartigen kunnen door mensen geholpen worden. Hellenbroek schrijft: "Bijzonder evenwel schijnt het te zien op de barmhartigheid die van de Heere geschieden zal." De Heere ontfermt Zich over hen in de tijd. Dit kan ziel en lichaam betreffen. De Heere zal ook barmhartigheid betonen na de tijd. Barmhartigen zullen een genadige en barmhartige beloning ontvangen en blijven genieten tot in alle eeuwigheid toe. We lezen in Matth. 25 'Want Ik ben hongerig geweest en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij geherbergd.' Wat aan één van de minste broeders is gedaan zal gerekend worden als aan Christus gedaan. Tot de barmhartigen zal gezegd worden; 'Komt, gij gezegenden Mijns vaders, beërft het Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.'

Toepassing

Er zijn wrede, onbarmhartige mensen en gierigaards. Velen mijden de gelegenheden om barmhartigheid te bewijzen. Velen voelen weleens medelijden, maar het komt niet tot het daadwerkelijk bewijzen van barmhartigheid. U ontmoet onwetende en dwalende mensen. Er zijn mensen die in goddeloosheid en ongebondenheid leven. Er zijn kinderen Gods die naar de ziel ellendig zijn. Velen zijn er naar het lichaam ellendig aan toe. Maar u betoont geen barmhartigheid. Anderen lijken barmhartig te zijn, maar zijn het niet echt. Het is algemene bewogenheid zonder geloof. U geeft zonder liefde en medelijden. U geeft om door mensen geëerd te worden. U geeft omdat u er niet onderuit kunt, uw hart is onwillig. U kunt niet zalig genoemd worden. U bent ellendig en ongelukkig. U zal ook

geen barmhartigheid geschieden. Mensen zullen u niet helpen en de Heere zal Zich niet over u ontfermen. Na de dood zal er geen barmhartigheid voor u zijn. Een onbarmhartig oordeel zal gaan over degenen die geen barmhartigheid gedaan hebben (Jakobus 2:13).

De Heere eist barmhartigheid. Zie naar Job. Hij bewees barmhartigheid. Kijk naar een Tabitha. Zij was vol van goede werken en aalmoezen. Zij maakte klederen en rokken voor de arme weduwen. De eerste christenen betoonden barmhartigheid. "Zie eens op het voorbeeld van de Heere Jezus. Zijn hele leven was niet anders als barmhartigheid, weldadigheid, ontferming over allerlei soort van ellendigen."

Barmhartigheid is een heerlijke deugd. Door barmhartigheid wordt je gelijkvormig aan God. We lezen in Lucas 6:36 'Weest barmhartig gelijk ook uw Vader barmhartig is.' Door barmhartigheid laat u Gods zegen tot anderen komen. Barmhartigheid maakt u beminnelijk bij mensen en bij God. Barmhartigen onder vinden zelf Gods zegen. Gedraag u verstandig jegens ellendigen. Doe uw plicht ten aanzien van geestelijk ellendigen. Vergeet de lichamelijk ellendigen niet.

Persberichten

Psalmzangdag in Bovenkerk Kampen

Een middag voor het hele gezin! Op D.V. zaterdag 16 maart 2013 wordt in de Bovenkerk te Kampen de landelijke Psalmzangdag weer gehouden. Thema van deze dag is '450 jaar Heidelbergse Catechismus.' De psalmen die deze middag gezongen zullen worden staan in het teken van de drie stukken (ellende, verlossing en dankbaarheid), de Drie-enigheid en de drie G's; geloof, gebod en gebed. Ds. M. van Kooten, predikant van de Hervormde gemeente te Elspeet, zal de psalmen van toelichting voorzien. De samenzang wordt op het Hinszorgel begeleid door Peter Eilander. De psalmen

De één kan en moet meer geven en doen dan de ander. Allereerst dient barmhartigheid bewezen te worden aan Gods kinderen, maar ook aan anderen, ook zelfs aan vijanden. Barmhartigheid dient in liefde en in geloof betoond te worden. In gehoorzaamheid aan Gods gebod en met een medelijdend hart, zonder eigen eer te beogen en niet uit eigen belang, gewillig en met blijdschap, voortdurend, niet bij vlagen.

De toepassing eindt met een vertroosting. Voor het weinige dat gezaaid wordt zal een gehele oogst van zegeningen gemaaid worden. De tekst spreekt van zalig zijn en barmhartigheid verkrijgen. Na de tijd zal eeuwige ontferming het deel zijn. "O, hoe schoon zal het wezen als u die kroon zal opgezet worden in het laatste oordeel: Ik ben hongerig geweest en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik was naakt, en gij hebt Mij gekleed; Ik ben krank geweest en gij hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis, en gij zijt tot Mij gekomen. Wanneer gij horen zult: Komt gij gezegende Mijns Vaders, beërft dat koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld. Amen."

A. van Heteren

worden niet-ritmisch gezongen, uit de berijming van 1773. De Psalmzangdag is voor iedereen gratis toegankelijk. Wel wordt er twee keer gecollecteerd om de kosten te dekken. In de pauze zijn consumpties tegen betaling verkrijgbaar. De middag begint om 13.30 uur en is rond 16.30 uur afgelopen. Parkeertip: Stadhuis, Burg. Berghuisplein, op ca. 10 min. loopafstand van de Bovenkerk. Zie voor meer info : www.psalmezangdag.nl.

Samen Alleen

De vereniging Samen Alleen (voor weduwen en weduwnaars tot 60 jaar) houdt haar jaarvergadering op DV zaterdag 23 maart. Spreker:

ds. H. Peet. Onderwerp: Als God gaat snoeien... Over Gods leiding en ons lijden. Plaats: Chr. Ger. Kerk, Bikkerweg 7, 3752 WV Bun-

schoten. Ontvangst vanaf 10.00 uur. Aanvang: 10.30 uur. Sluiting: 16.00 uur. Het is mogelijk om na de bijeenkomst geza-

menlijk te eten. Opgave hiervoor tot 16 maart via djwesteneng@filternet.nl

Boekbesprekingen

Ds. D. Heemskerk, Wiens gunst ons troost deel 2, gebonden, 514 blz., € 39,90, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-31955.

De auteur is predikant van de hersteld hervormde kerk. In het verleden zijn de preken van ds. Heemskerk over de Dordtse Leeregels en de Nederlandse Geloofsbelijdenis op schrift gesteld en uitgegeven. In het nu verschenen boek zijn preken weergegeven die gehouden zijn door ds. Heemskerk over de zondagen 25 t/m 52 van de Heidelbergse Catechismus. Van een aantal zondagen zijn de verschillende vragen apart behandeld. Bij het doorlezen van deze preken hebben we veel zaken aangetroffen waarmee we onze winst kunnen doen. Om u een indruk te geven van de inhoud citeren wij een gedeelte uit de preek over zondag 51 vraag en antwoord 126 die gaat over de vijfde bede 'Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.' In onze tijd wordt in sommige kringen gesteld dat een kind van God heel ver kan komen in het leven van de heiligmaking. Gods Woord en in navolging daarvan de catechismus spreekt daar echter geheel anders over. Antwoord 126 luidt immers: 'Wil ons, armen zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt, om des bloeds van Christus wil niet toerekenen.' We citeren wat we lezen op blz. 464 en 465 "We zijn nu echter bij Zondag 51 aangekomen, aan het eind van de Catechismus. Dan zal er toch niet meer gesproken worden over zonden en schuld? Zie echter het onderwijs van de Catechismus in deze vraag en dit antwoord. Wat betekent de vijfde bede: 'Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren? Het antwoord is: 'Wil ons armen zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aan-

hangt, om des bloeds van Christus wil niet toerekenen.' Hier vindt u de bekeringsweg van een kind van God getekend. In dit antwoord staat zijn dagelijkse ervaring opgeschreven. Als wij werkelijk door de HEERE geleid en geleerd worden, dan moeten we doorleven en zullen we tot onze smart en schaamte belijden dat we een onverbeterlijke zondaar blijven tot onze laatste snik toe. De oorzaak van de zaligheid ligt uitsluitend in het welbehagen Gods en nooit in ons. De verdienende oorzaak van onze behoudenis ligt uitsluitend in het werk van Christus. Hij heeft de prijs betaald en de schuld verzoend. De trouw Gods is gewis en zeker en Zijn genade is volkomen en algenoegzaam. Als u echter als zondaar op uzelf ziet, dan is er op z'n best maar een klein beginsel van die nieuwe gehoorzaamheid en is er sprake van een gedurig struikelen en vallen door de zwakte van het vlees en de toegevendheid aan de listen van de vorst der duisternis. Als wij onszelf recht hebben leren kennen, wat klinkt dan in deze Zondag 51 het onderwijs op een ontdekkende wijze tot onze beschaming. En ook tot onze vertroosting door. Het is trouwens onderwijs van Christus Jezus, de hoogste Profeet en Leraar, Die Zijn discipelen dit onderwijs gaf. Hij gaf dit gebed in de tegenwoordige tijd. Vergeef ons onze schulden; schulden gemaakt in het verleden en heden. Wij blijven zondigen en deze schulden moeten gedurig vergeven worden. In de Bijbel wordt ons dit door allerlei voorbeelden duidelijk gemaakt. Van Noach staat geschreven dat hij met God wandelde. Hij behoorde tot de heiligen die het Woord en de dienst van God als een groot goed achtten. Na de zondvloed, toen al de zondaren waren weggedaan, bleef Noach alleen over met zijn acht zielen.

Nu zou het toch wel goed worden op aarde, nadat deze gezuiverd was van alle grote zondaren. De eerste vruchten van de wijngaard maakten Noach echter dronken, met alle gevolgen van dien. Toen Lot uit Sodom en Gomorra trok, ging hij wonen in de eenzaamheid op het gebergte. Misschien was er bij hem wel de gedachte dat ze in afzondering beter in staat waren voor de HEERE te leven. Zijn dochters vielen daar echter met hem in de schandelijkste zonden. Abraham moest de weg van de beproeving gaan na de verzekering van Gods belofte dat hij tot een groot volk zou worden. Hij ging echter de weg van de raad van zijn vrouw, en Ismaël werd uit Hagar geboren. David kende een krachtige vernieuwing van het verbond en hij gaf de HEERE de eer en aanbidding daarvan. Daarna viel hij echter in een diepe val met Bathseba. Toen Hizkia nog vijftien jaar toegedaan kreeg tot zijn leven, was het toch niet voor te stellen dat hij zijn ganse schathuis, zilver en goud en alles wat hij bezat, liet zien aan het gezantschap van Babel, maar dat Hizkia zweeg over de grote werken Gods voor lichaam en ziel aan hem bewezen. Zondag 51 heeft dus een duidelijk Bijbels fundament en stemt geheel overeen met de bevinding van de ware heiligen. Komt dat ook overeen met onze geestelijke ervaring? Is de omschrijving: 'Wil ons, armen zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt' tot een diep bescha-

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email:

webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

mende ontdekking geworden? Is dat voor ons ook vertroostend, daar wij geen vreemdeling zijn van deze ervaringen en ondervindingen, dat we niet verder kunnen komen dan de gestalte van ellendige, verloren zondaar?"

W. Schippers, Wuildershoeve, gebonden, 167 blz., € 13,95, Uitgeverij 'de Ramsboorn', Goes, ISBN 9789-461150-417. Ondertitel: 'Door schade en schande wordt men wijs.' Dit boek is deel 27 van de Schipper-serie die opnieuw wordt uitgegeven. Allerlei verwickelingen rondom de boerenhoeve worden ons getekend. Zo komen we Huib Witzer tegen, een schoenmakerszoon die knecht wordt bij boer Wuilders. De boer heeft hem vrijgekocht, zodat hij geen dienst hoeft te nemen in het leger. Maar door allerlei gebeurtenissen besluit hij toch in het leger te gaan. Er wordt ook nog ingebroken bij de boer. Het is een spannend boek dat zijn weg wel zal weten te vinden.

Susan Hunt, Sammie en zijn herder, De Heere Jezus in Psalm 23, 45 blz., gebonden, € 14,95, geïllustreerd door Cory Godby, Uitgeverij Brevier, Kampen, ISBN 9789491583070.

Dit in 2008 in het Engels uitgegeven boekje behandelt op eenvoudige manier Psalm 23. In het voorwoord lezen we "Dit boek is bedoeld om kinderen te laten zien hoe goed de Heere Jezus als de Goede Herder voor Zijn kinderen zorgt. Naar aanleiding van de tekst van Psalm 23 wordt een verhaal verteld over een schaap en een herder. Zoals de herder in het verhaal voor zijn schapen zorgt, zo zorgt de Heere Jezus voor Zijn kinderen. Na het lezen van het verhaal kan met de kinderen doorge-sproken worden over het werk van de Heere Jezus. De Bijbelteksten aan het eind van elk hoofdstuk bieden daarvoor nog meer mogelijkheden."

Verrassend Texel
v.a. € 649,- **Maandje d'r uit...**
ZOEK EN BOEK VIA WWW.DEVERRASSING.NL
OF NEEM CONTACT OP MET: 0222 31 89 06

VAN STAVEREN
Begrafnisverzorging
Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn
**Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio**
(0172) 23 33 38
Wij verzorgen alleen begravenissen
Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"
www.vanstaverenbegrafnisverzorging.nl

RST
Zorgverleners

Verpleging & Verzorging

**"Fijn dat ik nog thuis
kan blijven wonen"**

Verpleging & Verzorging door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.
Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg** en **huishoudelijke hulp**

Rust en ontspanning in de prachtige Vulkaaneifel!

(dichtbij Friedensstimme-gemeente)

Ruime appartementen te huur

Inl.: 0049-6594258990 en www.huizesolagrati.nl

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. Telefoon: 0184-669116. Fax: 084-2220131. Email: pand@solcon.nl ING 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 15,00 per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 14 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 (ex. BTW) per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646